

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/32/2025
Identifikačné číslo spisu:	2122014727
Dátum vydania rozhodnutia:	02.09.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Bargel
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:2122014727.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a JUDr. Emila Klemaniča na neverejnom zasadnutí konanom 2. septembra 2026 v Bratislave v trestnej veci obvineného N. H., pre prečin krivého obvinenia podľa § 345 ods. 1 Trestného zákona, o dovolaní obvineného podanom proti rozsudku Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 5To/140/2023, z 28. marca 2024

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného N. H. o d m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Trnava, sp. zn. 35T/3/2022, z 26. mája 2023 bol obvinený N. H. uznaný za vinného zo spáchania prečinu krivého obvinenia podľa § 345 ods. 1 Trestného zákona na skutkovom základe uvedenom vo výrokovej časti tohto rozsudku. Za to bol obvinenému N. H. podľa § 345 ods. 1 Trestného zákona, § 38 ods. 2 Trestného zákona, § 39 ods. 2 písm. d) Trestného zákona, § 39 ods. 4 Trestného zákona per analogiam, s prihliadnutím na § 36 písm. l) Trestného zákona a § 37 písm. m) Trestného zákona uložený ďalší trest odňatia slobody vo výmere 12 (dvanásť) mesiacov, pričom podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona súd obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom strázenia.

O odvolaniach prokurátora a obvineného proti výroku o treste rozsudku súdu prvého stupňa rozhodol Krajský súd v Trnave rozsudkom, sp. zn. 5To/140/2023, z 28. marca 2024 tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d), ods. 2 Trestného poriadku zrušil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu. Podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku rozhodol vo veci sám tak, že obvinenému podľa § 345 ods. 1 Trestného zákona, § 38 ods. 2 Trestného zákona a § 43 Trestného zákona, s prihliadnutím na § 36 písm. l) Trestného zákona a § 37 písm. m) Trestného zákona uložil ďalší trest odňatia slobody vo výmere 12 (dvanásť) mesiacov, pričom podľa § 48 ods. 4 Trestného zákona ho na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom strázenia. Súčasne podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie obvineného zamietol.

Proti rozsudku krajského súdu (výroku o treste) podal obvinený N. H. v súčinnosti so zvoleným obhajcom dovolanie s poukazom na dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku

[rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom], podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku [bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa] a podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť].

V dovolaní obvinený prostredníctvom svojho obhajcu argumentoval v zásade nasledovne:

„Sme toho názoru, že trest uložený odsúdenému nezodpovedá základným zásadám ukladania trestov. Uložený trest považujeme za neadekvátny vzhľadom na trest, ktorý odsúdený v súčasnosti vykonáva. Plne reflektujeme požiadavku generálnej prevencie ako jednej zo základných zásad ukladania trestov, avšak treba zohľadniť skutočnosť, či ukladaný trest nie je príliš prísny vzhľadom na všetky okolnosti prejednávanej veci. Aj keď súdy obidvoch inštancií uviedli niektoré svoje úvahy v napadnutých rozhodnutiach, sme toho názoru, že v odôvodneniach napadnutých rozhodnutí absentujú úvahy o primeranosti trestu a jeho resocializačnom význame.

Sme toho názoru, že prokuratúra berie úprimné priznanie a oľutovanie činu odsúdeným na ľahkú váhu. Ako je zrejmé prokurátor v odvolaní vyhlásenie odsúdeného spochybnil a uviedol, že nešlo o úprimnú ľútosť nad spáchaním skutku, ale iba o určitý druh kalkulovania odsúdeného z dôvodu nepriaznivej dôkaznej situácie. Prokuratúra sa preukázateľne pokúšala vykonať dokazovanie v tak absurdnej miere, že by nakoniec mal krajský súd skúmať úprimnosť oľutovania spáchaného trestného činu odsúdeným. Je nevyhnutné poukázať na skutočnosť, že závery okresného súdu v rozsudku nemajú základ vo vykonanom dokazovaní a vychádzajú iba z domnienok a nepodložených úvah súdu. Ďalej uvádzame, že krajský súd sa v rozsudku s uvedenými tvrdeniami prokuratúry nekriticky stotožnil. Odôvodnenie rozsudku krajského súdu nemožno považovať za adekvátne a dostatočné, nakoľko súd iba stroho konštatoval, že sa stotožňuje so závermi okresného súdu. S argumentáciou okresného súdu v rozsudku sa nemožno stotožniť, nakoľko ju považujeme za veľmi formalistickú až protichodnú. Na jednej strane súd uložil ďalší trest odsúdenému z dôvodu generálnej prevencie, na druhej strane konštatuje určitú nápravu odsúdeného a zohľadňuje, že odsúdený svoj čin počas súdneho konania oľutoval, dokonca ho čiastočne odčinil. [...] Rozhodnutia krajského súdu a okresného súdu považujeme za zjavne prísne a neodôvodnené. Je zároveň zrejmé, že odôvodnenie rozsudku krajského súdu priamo odporuje záverom uvedeným v rozsudku okresného súdu. Nemožno právoplatne odsúdiť ktorúkoľvek osobu, keď na jednej strane súd prihlíada na jej čiastočne kritický postoj k spáchanej trestnej činnosti, avšak na strane druhej mu sprísni pôvodne uložený spôsob výkonu trestu odňatia slobody, nakoľko je údajne jej postoj k spáchanej trestnej činnosti ľahkovážny a neochotný k zmene prístupu k rešpektovaniu zákona.

[...] čin odsúdeného sa na jeho živote [poškodeného] žiadnym zásadným spôsobom nepodpisal, jeho rodinný život nebol týmto skutkom dotknutý a ani neprišiel o svoje pracovné miesto. [...] životné okolnosti donútili odsúdeného k tak zúfalému činu, ako za ktorý bol odsúdený. Jeho úmyslom nebolo očierniť povest' poškodeného, avšak docieľť premiestnenie odsúdeného do iného ÚVTOS, aby sa mohol stretávať so svojimi maloletými deťmi. Nakoľko maloleté deti odsúdeného boli umiestnené na východe Slovenska, návštevy do ÚVTOS Leopoldov boli vylúčené. Odsúdený zároveň úprimne oľutoval spáchaný skutok, písomne, aj ústne sa poškodenému ospravedlnil. Všetky škodlivé následky spôsobené trestným činom boli odstránené, a preto nepovažujeme za dôvodné ukladať mu ďalší trest odňatia slobody. V praxi je absolútne nelogické akceptovať stav, keď osoba odsúdená na dlhoročný trest odňatia slobody je odsúdená za prečin difamačného charakteru, ktorý sa oproti súčasnému trestu zdá absolútne obsolentný. Nie je zrejmé akým má byť zmienený jeden rok trestu odňatia slobody významný pre prevýchovu odsúdeného. Považujeme to aj za odkaz spoločnosti, že odsúdený nemá šancu na návrat a účelom trestu je predovšetkým doslova zamedziť odsúdenému prípadný kontakt so spoločnosťou. Dôležitým aspektom resocializácie je však aj určitá ponuka odsúdenému na zlepšenie situácie, určitá príležitosť a motivácia, ako začať odznova, a ako sa poučiť z predošlých zlyhaní. Naopak, uloženie ďalšieho trestu odňatia slobody v trvaní jedného roka v maximálnom stupni strázenia považujeme za neľudský odkaz, že odsúdený ani len nemá šancu na nápravu. Takýto postoj súdu však odsúdeného iba ďalej odrádza od zlepšovania jeho resocializačnej prognózy. Odsúdený je tiež ľudskou bytosťou, ktorá cíti odmietanie a každé kruté konanie aj citlivo vníma. Ako sme už uviedli, odôvodnenie rozsudku okresného súdu a rozsudku krajského súdu nespĺňa základnú funkciu kladenú na presvedčivosť a

úplnosť odôvodnenia rozhodnutia, ktoré sú na odôvodnenia rozhodnutia kladené z hľadiska aktuálnej judikatúry Ústavného súdu SR, ale najmä Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu.

Pri rozhodovaní o treste by súdy nemali opomínať, že trest nemá len represívnu funkciu, ale aj funkciu výchovnú. V tomto prípade je zrejmé, že odsúdený svoj skutok oľutoval, preukázal úsilie o nápravu a jeho motivácia nebola škodlivá, ale vychádzala z osobných okolností, ktoré ho nútili konať protizákonne. Uvedená skutočnosť však nepostačuje na to, aby súd mohol odsúdenému uložiť ďalší trest odňatia slobody, ktorý vôbec nerešpektuje základné zásady ukladania trestov. Ako je z dikcie ustanovenia § 34 ods. 3 TZ zrejmé, uložený trest má mať čo najmenší vplyv na rodinný život odsúdeného. V prípade odsúdeného je však nesporné, že tento trest má príliš krutý dopad na jeho rodinný život. Uloženie ďalšieho trestu by viedlo k neprimeranému a neľudskému trestaniu a nevytváralo by podmienky na resocializáciu odsúdeného. Je nevyhnutné brať do úvahy aj individuálne okolnosti odsúdeného a jeho vzťah k maloletým deťom, ku ktorým má rovnaké rodičovské práva, ako ktorýkoľvek iný rodič. Sme naďalej toho názoru, že vydanými rozsudkami došlo de facto k odobratiu rodičovských práv odsúdeného.“

Obvinený N. H. navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok krajského súdu a rozsudok okresného súdu, a aby vec vrátil na opätovné prerokovanie príslušnému súdu.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor a uviedol, že s poukazom na obsah dovolacích námietok by bolo možné toto dovolanie subsumovať pod dovolacie dôvody obsiahnuté v § 371 ods. 1 písm. c) a písm. h) Trestného poriadku.

Zamerajúc sa na dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku prokurátor zdôraznil, že daný dôvod dovolania je naplnený v prípade, ak bolo právo na obhajobu porušené „zásadným spôsobom“ (napríklad porušenie ustanovení o povinnej obhajobe v prípadoch, kedy obvinený musí mať obhajcu). Pre vysvetlenie obsahu tohto dôvodu dovolania prokurátor poukázal na ustálenú judikatúru najvyšších súdnych inštancií (porovnaj 2Tdo/50/2018, 5Tdo/13/2012, 1TdoV/13/2011, III. ÚS 148/05). S poukazom na dovolacie námietky tento dôvod dovolania podľa prokurátora nie je naplnený, nakoľko zo strany súdu prvého, ako aj druhého stupňa boli stranám konania, t. j. prokurátorovi a obvinenému poskytnuté jasné odpovede na relevantné otázky vo vzťahu k predmetu konania, t. j. k uznaniu viny a s tým spojeného uloženia trestu. Okresný súd, ako aj krajský súd svoje rozhodnutia náležite odôvodnili aj vo vzťahu k uloženému trestu, čím zrkadlovo neprišlo k naplneniu uplatneného dovolacieho dôvodu (4Tdo/9/2021, Higgins proti Francúzsku, Hiro Balani proti Španielsku a Georgiadis proti Grécku).

Čo sa týka dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku prokurátor citoval judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (2TdoV/4/2018, 2Tdo/49/2019, 2Tdo/5/2011) a v intenciách predloženej veci skonštatoval, že rozpätie trestnej sadzby stanovenej osobitnou časťou Trestného zákona bolo v tomto prípade od jedného do piatich rokov, pričom obvinenému bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 12 mesiacov, t. j. na samotnej spodnej hranici zákonom stanovenej trestnej sadzby. Povedané inak, obvinenému bol podľa prokurátora uložený trest v rámci zákonom stanovenej trestnej sadzby a zároveň mu bol uložený trest, ktorého druh Trestný zákon za tento trestný čin pripúšťa.

Prokurátor uzavrel, že podané dovolanie považuje za nedôvodné a navrhol, aby dovolací súd dovolanie obvineného podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu odvolacieho súdu [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou na podanie dovolania [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku), obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku) a dospel k záveru, že dovolanie obvineného N. H. je potrebné postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuť, nakoľko je zrejmé, že dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku nie sú splnené.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, pričom nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

V porovnaní s dôvodmi, ktoré opodstatňujú podanie odvolania, sú dovolacie dôvody koncipované podstatne užšie. Je tomu tak z dôvodu, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Právoplatnosť súdneho rozhodnutia v sebe poníma jeho faktickú nezmeniteľnosť (formálna právoplatnosť) a záväznosť (materiálna právoplatnosť). Preto sú možnosti podania dovolania - vrátane dovolacích dôvodov - striktné obmedzené, aby sa potenciálne širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala v rámci konania pred dovolacím súdom ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako ďalšie odvolanie. Pokiaľ by zákonodarca zamýšľal urobiť z najvyššieho súdu tretí stupeň s plnou jurisdikciou, nestanovil by katalóg dovolacích dôvodov.

V zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku je dovolací súd viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania v ňom uvedených v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku (R 120/2012-I). Z uvedeného je preto potrebné vyvodiť, a to aj s ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako návrhové konanie vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva - minister spravodlivosti, generálny prokurátor, obhajca v mene obvineného, že najvyšší súd je viazaný podaným návrhom do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti, nemôže ísť nad rámec návrhu a tam špecifikovaných dôvodov dovolania.

V prípade výskytu formálne nesprávne označených dovolacích námietok sa aplikuje tzv. princíp viazanosti dovolacími námietkami (a nie ich konkrétnym formálnym označením tak, aby tieto presne a jasne zodpovedali konkrétnemu dovolaciemu dôvodu, naplnenia ktorého sa domáha obvinený). Priamym „pretavením“ dotknutého princípu (R 120/2012) je tomu zodpovedajúca povinnosť dovolacieho súdu spočívajúca v tom, že dovolací súd skúma možnosť zaoberať sa takýmito námietkami z toho pohľadu, či z obsahového (materiálneho) hľadiska naplňajú niektorý z dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku.

Dovolací súd v súvislosti s uplatnenými námietkami dovolateľa dáva do pozornosti stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. S 5/2011, publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2011, podľa ktorého platí nasledovné:

„Hmotnoprávne ustanovenie § 39 Tr. zák. (resp. § 40 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006) o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody svojou povahou a významom sa primkyna ku všeobecným hľadiskám stanoveným pre voľbu druhu trestu a jeho výmery v § 34 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Tr. zák. a nasl. a na rozdiel od ustanovení § 41, § 42 (o ukladaní úhrnného, spoločného a súhrnného trestu) alebo ustanovenia § 47 ods. 2 Tr. zák., ktoré sú taktiež hmotnoprávne, ale kogentnej povahy, ho nemožno podriaďovať pod „nesprávne použitie iného hmotnoprávného ustanovenia“, zakladajúce dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.. Pokiaľ nejde o situáciu, keď výrok o treste nemôže obstáť v dôsledku toho, že je chybný výrok o vine, možno výrok o treste napadnúť z hmotnoprávnej pozície zásadne len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por..

Vzájomný vzťah dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. a § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. je taký, že prvý z nich je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom a druhý špeciálnym hmotnoprávnym dôvodom vzťahujúcim sa k výroku o treste. Z logiky tohto vzťahu potom vyplýva, že samotný výrok o treste okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucej sa k rozhodovaniu o treste môže byť napadnutý prostredníctvom nie všeobecného, ale len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu, ktorý sa viaže k takému výroku.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h/ Tr. por. nie je naplnený tým, že obvinenému nebol uložený

trest za použitia § 39 Tr. zák. (resp. § 40 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006), v dôsledku čoho uložený trest má byť neprimeraný lebo pokiaľ súd nevyužil moderačné oprávnenie podľa uvedených ustanovení a trest vymeral v rámci nezniženej trestnej sadzby, nemožno tvrdiť, že trest bol uložený mimo trestnú sadzbu stanovenú Trestným zákonom za trestný čin, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného. Nepoužitie ustanovenia § 39 Tr. zák. resp. § 40 Tr. zák. v znení účinnom do 1. januára 2006 nezakladá žiadny dovolací dôvod.“

Vzhľadom na nevyhnutnosť uplatňovania správnej formálno-právnej subsumpcie dovolacích námietok pod príslušné dovolacie dôvody, dovolací súd v súlade s vyššie citovaným stanoviskom podradil (subsumoval) námietky dovolateľa týkajúce sa uloženia neprimeraného trestu s odkazom na § 33a Trestného zákona, § 34 Trestného zákona a § 44 Trestného zákona pod špeciálny dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku. Naplnením dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku sa dovolací súd ďalej nezaoberal, nakoľko mu obsahovo nezodpovedá žiadna z uplatnených námietok dovolateľa. Dovolací súd sa rovnako nezaoberal ani označeným dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, keďže dovolateľ v podanom dovolaní neuplatnil žiadnu argumentáciu, ktorá by obsahovo smerovala k spochybneniu zákonnosti vykonaného dokazovania.

Napokon pokiaľ ide o ďalšiu námietku obvineného, ktorou napáda nedostatočnosť a nepreskúmateľnosť odôvodnenia napadnutých rozsudkov súdov nižších stupňov, najvyšší súd poznamenáva, že nedostatočnosť alebo nepreskúmateľnosť súdneho rozhodnutia môže byť nedostatkom z hľadiska zachovania obvinenému garantovaných obhajobných práv. Takúto námietku obvineného je preto potrebné nad rámec dovolateľom označených dôvodov dovolania podradiť pod dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu.

Právo na obhajobu tak, ako je zakotvené v článku 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v článku 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd i v článku 6 ods. 3 písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru a v neposlednom rade v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku treba chápať ako vytvorenie podmienok pre úplné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov, činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože aj bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu, je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Zásada práva na obhajobu vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

V úzkej spojitosti s právom na obhajobu treba vnímať právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia spočíva v troch nasledujúcich a vzájomne sa dopĺňajúcich rovinách:

- a) je korelátom práva účastníka konania prednášať návrhy, argumenty a námietky, aby na tieto dostal od súdu náležitú odpoveď,
- b) predstavuje jednu zo záruk, že „výkon spravodlivosti“ (justice in procedural effect, resp. justice in action) nie je arbitrárny (svojvoľný), nepriehľadný a že rozhodovanie verejnej moci je kontrolované verejnosťou,
- c) vytvára predpoklad pre účinné uplatnenie opravných prostriedkov, ktoré má strana konania k dispozícii.

Výrok rozhodnutia sám o sebe nestačí na to, aby naplnil požiadavku spravodlivého procesu, pretože z pohľadu obvineného je potrebné, aby bolo zrejmé, akými úvahami sa súd riadil, ako sa vysporiadal s dôkazmi a ktorá argumentácia bola pre súd presvedčivejšia a tvorí základ jeho rozhodnutia. Preto musí byť daný výrok náležite odôvodnený. Sprostredkovaným výsledkom je následne možnosť obvineného skontrolovať, ako sa súd vysporiadal s jeho argumentáciou a dôkazmi, čím získa obraz o výkone spravodlivosti, v jej mene (Tatishvili proti Rusku). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia sa musí vysporiadať s relevantnými právnymi a skutkovými otázkami, ako aj argumentami obvineného, ktoré sú podstatného právneho významu.

Napriek nespornému významu vyššie rozvedeného práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia nejde o právo absolútne. Povinnosť súdu odôvodniť svoje rozhodnutie nemožno interpretovať v tom zmysle, že by zahŕňalo podrobnú odpoveď na každý argument strany konania (Van de Hurk proti Holandsku, resp. Ruiz Torija proti Španielsku). Podstatou práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je povinnosť súdu vyhodnotiť a v odôvodnení rozhodnutia zareagovať na hlavné námietky účastníka konania (Donadze proti Gruzínsku) a riadne posúdiť tvrdenia, argumenty a dôkazy predložené stranou konania (opätovne vid'. napr. Van de Hurku proti Holandsku). Na podklade takéhoto postupu súdu je následne možné kvalifikovaným spôsobom posúdiť, či bolo konanie ako celok spravodlivé.

Z obsahu dovolania je zrejmé, že dovolateľ v súvislosti s odôvodneniami napadnutého rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvého stupňa namietal ich nedostatočnosť. Podľa obvineného v napadnutých rozhodnutiach absentujú najmä úvahy o primeranosti trestu, o jeho resocializačnom význame a rozhodnutia vychádzajú z domnienok a nepodložených úvah. Naznačil tiež, že súdy nedostatočne zohľadnili jeho motív (častejšie stretávanie sa s jeho maloletými deťmi), ospravedlnenie, ľútosť a čiastočne kritický postoj k spáchaniu trestnej činnosti.

Po nahliadnutí do oboch dovolaní napadnutých rozhodnutí súdov nižších stupňov, ktoré tvoria pre účely dovolacieho prieskumu jednotu, najvyšší súd k týmto námietkam dovolateľa uvádza, že sa s názorom obvineného, podľa ktorého súdy nižších stupňov svoje rozhodnutia odôvodnili nedostatočne, nestotožňuje. Naopak rozhodnutia oboch súdov považuje za precízne odôvodnené tak, že spĺňajú požiadavku zákonnosti, presvedčivosti a preskúmateľnosti, keďže jasne a zrozumiteľne dávajú odpoveď na všetky podstatné skutkové a právne otázky.

In concreto dovolací súd dáva do pozornosti dovolateľa, že súdy v odôvodneniach svojich rozsudkov riadne vysvetlili, aké dôvody ich viedli k uloženiu trestu odňatia slobody vo výmere 12 mesiacov - na dolnej hranici zákonom stanovenej trestnej sadzby. Takúto výmeru uloženého trestu odôvodnili najmä tým, že obvinený vykonáva výnimočný trest odňatia slobody, ku skutku sa priznal a poškodenému sa písomne, ako aj na hlavnom pojednávaní ospravedlnil (porovnaj str. 4 rozsudku súdu prvého stupňa). Rovnako súdy podrobne ozrejmili, z akého dôvodu nepristúpili k upusteniu od ďalšieho trestu podľa § 44 Trestného zákona, keď pripomenuli, že obvinený sa skutku dopustil v prostredí ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia voči pedagógovi podieľajúcim sa na jeho prevýchove, u ktorého sú požiadavky na bezúhonnosť pre jeho pracovné pôsobenie osobitne významné. Zdôraznili tiež, že generálny preventívny účel trestu je možné v tejto trestnej veci dosiahnuť len uložením trestu a nie upustením od uloženia ďalšieho trestu, keďže v prípade neuloženia trestu by bol vyslaný signál, že pri páchateloch trestných činov, ktorým sú uložené dlhoročné tresty, zostane ich prípadná trestná činnosť (dokonca spáchaná počas výkonu trestu) bez sankcie. Súdy vyzdvihli aj individuálny preventívny účel trestu, ktorý podľa ich názoru môže byť u obvineného s prihliadnutím na jeho počiatočné popieranie

trestnej činnosti, trestnú minulosť a správanie počas doterajšieho výkonu trestu odňatia slobody naplnený len pokiaľ mu bude uložený za spáchaný trestný čin trest (porovnaj str. 5 - 6 rozsudku súdu prvého stupňa a str. 11 rozsudku krajského súdu). Podľa konajúcich súdov v trestnej veci obvineného prevažuje ochranná a represívna funkcia trestu (a nie výchovná funkcia trestu, ktorej sa domáha obvinený - pozn. najvyššieho súdu), s jeho morálnym odsúdením v podobe uloženia primeraného trestu (str. 11 rozsudku krajského súdu).

Nemožno sa stotožniť s dovolateľom ani v tom, že by sa konajúce súdy nezaoberali jeho argumentáciou ohľadne údajného motívu jeho konania (častejšie stretávanie sa jeho maloletými deťmi). K obvineným načrtnutému motívu trestnej činnosti súd prvého stupňa osobitne poznamenal, že na túto jeho motiváciu neprihliadal, keďže primárnym dôvodom odlúčenia obvineného od rodiny je jeho trestná činnosť, t. j. ide o okolnosť spôsobenú primárne jeho konaním a nie konaním štátnych orgánov. Obvinený si podľa súdu prvého stupňa mohol v záujme udržiavania rodinných vzťahov zvoliť legálne nástroje, pričom si však zvolil najmenej vhodný a nezákonný spôsob na udržiavanie vzťahu so svojimi deťmi počas výkonu trestu (porovnaj str. 6 rozsudku súdu prvého stupňa). Krajský súd odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa v tomto smere doplnil, keď uviedol, že s prihliadnutím na osobu obvineného, ktorý si vo výkone trestu s poukazom na vykonané dokazovanie neplní povinnosti bez ohľadu na ústav na výkon trestu, v ktorom sa práve nachádza, sa mu prezentovaná motivácia obvineného ani nejavila ako uveriteľná (str. 10 - 11 rozsudku odvolacieho súdu).

Napokon vo vzťahu k prieskumu správnosti skutkových a právnych úvah súdov nižších stupňov najvyšší súd uvádza, že z tohto hľadiska úvahy súdov napriek polemike dovolateľa uvedenej v podanom dovolaní nepreskúmal. Na podklade dovolacích námietok spadajúcich pod dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku totižto dovolací súd nie je v dovolacom konaní oprávnený skúmať kvalitatívnu správnosť skutkových a právnych úvah súdov nižších stupňov, keďže zákonný rozsah dovolacieho prieskumu sa v tejto súvislosti obmedzuje len na posúdenie dostatočnosti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia z hľadiska prieskumu zachovania práva obvineného na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Takéto obmedzenie vyplýva zo systematickej prepojenosti jednotlivých dovolacích dôvodov upravených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ich vzájomných vzťahov a obsahovej nadväznosti, v posudzovanom prípade medzi dovolacími dôvodmi upravenými v tomto ustanovení pod písmenami c) a i) a na vetu za bodkočiarkou v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku logicky nadväzujúci ako jediný možný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

S ohľadom na vyššie uvedené najvyšší súd naplnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku na podklade námietok dovolateľa nezistil.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby alebo bol uložený taký druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa.

Tento dovolací dôvod môže byť teda naplnený v dvoch alternatívach spočívajúcich v tom, že obvinenému bol uložený

- trest vo výmere mimo zákonnej trestnej sadzby alebo
- taký druh trestu, ktorý Trestný zákon nepripúšťa.

Uloženie trestu mimo zákonnej trestnej sadzby sa týka len tých trestov, ktoré majú odstupňovateľnú trestnú sadzbu vymedzenú zákonom - trest odňatia slobody (§ 46 Trestného zákona), trest domáceho väzenia (§ 53 Trestného zákona), trest povinnej práce (§ 54 Trestného zákona), peňažný trest (§ 56 Trestného zákona), náhradný trest odňatia slobody za peňažný trest (§ 57 ods. 3 Trestného zákona), trest zákazu činnosti (§ 61 Trestného zákona), trest zákazu pobytu (§ 62 Trestného zákona), trest zákazu účasti na verejných podujatiach (§ 62 Trestného zákona), trest vyhostenia (§ 65 Trestného zákona). Uložením trestu mimo zákonnej trestnej sadzby sa rozumie uloženie trestu obvinenému pod

minimálne povolenú výmeru trestu ako aj prekročenie maximálne povolenej výmery trestu pri vyššie uvedených odstupňovateľných druhoch trestov. Uložením takého druhu trestu, ktorý zákon nepripúšťa sa rozumie, uloženie takých trestov, ktoré popri sebe nemôžu byť uložené - § 34 ods. 7 Trestného zákona, ale aj napríklad uloženie trestu zákazu pobytu za nedbanlivostný trestný čin - § 62 ods. 2 Trestného zákona, uloženie trestu vyhostenia občanovi Slovenskej republiky - § 65 ods. 1 Trestného zákona alebo „podmienky na podmienku“ - § 49 ods. 2 Trestného zákona, či dokonca takého druhu trestu, ktorý v trestnom zákone vôbec nie je uvedený - trest pokánia a podobne.

Dovolací súd dodržiavajúc zákonný rozsah dovolacieho prieskumu po nahliadnutí do predloženého spisového materiálu konštatuje, že súdy nižších stupňov na základe ustálených skutkových zistení správne určili, že obvinenému bolo potrebné uložiť za spáchaný trestný čin podľa ustanovení § 345 ods. 1 Trestného zákona a § 43 Trestného zákona ďalší trest odňatia slobody v trestnej sadzbe jeden rok až päť rokov. Ak teda odvolací súd uložil obvinenému H. trest odňatia slobody vo výmere 12 (dvanásť) mesiacov, nemožno konštatovať, že by bol uložený trest mimo zákonnej trestnej sadzby alebo taký druh trestu, ktorý Trestný zákon nepripúšťa, v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

Vo vzťahu k dovolateľovej námietke ohľadne údajného uloženia trestu v rozpore so všeobecnými zásadami ukladania sankcií (§ 33a Trestného zákona), zásadami ukladania trestov (§ 34 Trestného zákona), resp. v rozpore s ustanovením § 44 Trestného zákona upravujúceho upustenie od ďalšieho trestu najvyšší súd poznamenáva, že prípadné pochybenie spočívajúce v nesprávnom vyhodnotení kritérií ustanovených v § 33a Trestného zákona, § 34 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Trestného zákona alebo v § 44 Trestného zákona, a v dôsledku tohto pochybenia uloženie neprimerane prísneho alebo naopak neprimerane mierneho trestu, nezakladá dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku. Je tomu tak z dôvodu, že tento dovolací dôvod je potrebné v súlade s konceptom dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku vykladať prísne v súlade s jeho znením. Obvinený môže v dovolacom konaní úspešne namietat len nezákonne uložený trest mimo hraníc trestnej sadzby alebo neprípustný trest, nie však úvahu súdu o výbere druhu trestu či úvahu o primeranosti trestu, pokiaľ bol ten, ktorý trest uložený v rámci zákonom ustanovenej trestnej sadzby. Inými slovami, primeranosťou uloženej sankcie sa dovolací súd vecne nezaobrá (k upusteniu od uloženia ďalšieho trestu pre bližšie vysvetlenie porovnaj 6Tdo/24/2019).

Zohľadniac všetky skutočnosti uvedené v tomto uznesení najvyšší súd uzatvára, že nezistil naplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. h) Trestného poriadku (ani iných), a preto dovolanie obvineného N. H. podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.